

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 7 au 9 juin 2022

Souguia n° 63

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Melekhet Mah'chevet

Davar Chééno Mitkaven (2) :

Lorsqu'il est possible de faire sans engendrer l'interdit

La Guemarra dans Pessah'im traite de la question si DCEM est permis même lorsqu'il est possible de faire autrement de façon à ne pas engendrer de Issour (par exemple soulever un banc au lieu de le tirer sur le sol), ou bien si Rabbi Yehouda interdit même lorsqu'il est impossible de faire autrement (un banc trop lourd à soulever). Il faudra définir quand est-ce que l'on considère quelque chose de possible ou d'impossible à faire autrement.

Avec la fête de Shavouot, cette semaine le programme est plus court et réparti sur trois jours de mardi à jeudi. Cependant nous avons mis à disposition des suppléments de textes optionnels pour ceux qui pourront les étudier.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשָׁל בְּדַבָּר הֶלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבָּר הֶלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תּוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶכְטַח בְּךָ

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Léa bat Myriam et pour un bonne délivrance pour Esther bat Rakheli

Etudier la Guemarra suivante avec Rachi. Quelles sont les conclusions à retenir selon le Lichna Kama et le Lichna Batra ?

La fin de la Guemarra est optionnelle. Le Tosfot indiqué est à étudier le lendemain.

כל שעה פרק שני פסחים

כה:

נפשו של ישראל וכן עבירה נעשית
ונפש אבודה מי יאמר שנפשו חביבה
לפני המקום יותר משל זה דילמא של
זה חביבה טפי עליו ונמצא עבירה
נעשית ונפש אבודה: שייף. מושח:
גוהרקי דערלג. צוקר זימים קטנים
משום רפואה דקסבר מותר
להתרפאות באיסורי הנאה: אישפא
למירפא. חולי שקורין מלווי. אמרתא
חס כמו דלמרה אמרי צבצא קמא
(דף קט. ב): דרך הנאסו. לאחר
שימצטלו ויולא שמנן צבית הבד:
מוסרפ. אין צריך לפרוש הימנה
דמפרש: הכי גרסינן אפטר וקא
מיכיון לא אפטר וקא מיכיון כולי עלמא
לא פליגי דאסור. אפטר לו ליבדל
וקא מיכיון להתקרב כדי ליהנות
כגון ריח של ע"ז או אפילו אי
אפטר לו ליבדל ומיהו מתכוין הוא
וחביב הוא לו ליהנות: לא אפטר.
לו ליבדל ולא קא מיכיון ליהנות
דאיכא תרמי להימר לכ"ע שרי:
כי פליגי דאפטר. לו ליבדל ולא
נבדל ומיהו לא קא מיכיון: פלוגתא
דרבי יהודה ורבי שמעון במסכת
שבת (דף קט. ב). בגרידת מטה וכסא

דאימור דאמור רבנן בשעת הסכנה שלא
בשעת הסכנה מו אמור א"ל האי אישתא
צמירתא נמי כשעת הסכנה דמאי איכא דאמרי
א"ל ה"מידי דרך הנאה קא עבידנא איתמר
הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו אבוי אמר
מותרת ורבא אמר אסורה אפטר וקא מיכיון
לא אפטר וקמיכוין כולי עלמא לא פליגי
דאסור לא אפטר ולא מיכיון כולי עלמא לא
פליגי דשרי. כי פליגי דאפטר ולא מיכיון
ואליבא דר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין
אסור כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי
אליבא דר' ש' דאמר דבר שאין מתכוין מותר
אבוי כרבי שמעון ורבא אמר עד כאן לא קא
א"ר שמעון אלא היכא דלא אפטר אבל
היכא דאפטר לא איכא דאמרי אפטר ולא
מיכיון היינו פלוגתייהו דר' יהודה ור' שמעון
לא אפטר ולא קא מיכיון כולי עלמא לא
פליגי דשרי כי פליגי דלא אפטר וקא מיכיון
ואליבא דר' שמעון דאזיל בתר כוונה כולי
עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי אליבא דר'
יהודה דאמר לא שנא מתכוין ולא שנא שאין
מתכוין אפטר אסור אבוי כרבי יהודה

לא אפטר ולא מיכיון כולי עלמא
לא פליגי. ללישנא קמא
נראה לפרש דכ"ע קאי ארציי ורבא
ולא פליגי דשרי היינו לרבי שמעון
דרבי יהודה אסר דהא רבא מוקי
פלוגתא דרבי יהודה ור' שמעון צלא
אפטר ולא מיכיון דנאפטר קאמר
דמדה רבי שמעון דאסור ולא איכא
דאמרי לא אפטר ולא מיכיון כולי
עלמא דשרי האי כולי עלמא היינו
ר' יהודה ור' שמעון וא"ש דנאכא
דאמרי לא הדר ונקיט אלא מה
שמענה מלשון ראשון ולהכי לא נקט
דאיכא דאמרי אפטר ומיכיון לכ"ע
אסור ומיירי כגון דלא הוי פסיק
רישיה דפסיק רישיה מודה רבי
שמעון וליכא למימר דאפילו בפסיק
רישיה שרי הכא ר' שמעון משום
דהכא מיירי בגרידה דכלים דליכא
אלא איסורא דרבנן שהוא חופר
כלאחר יד כדאמר (ב) צבמה מדליקין
(שבת טז. ב) דהא בשמעתא מייתי עלה
מידי דאורייתא כגון מעילה וכלאים
ופסול פרה וז"ל דכל הנהו דמייתי לא
הוי פסיק רישיה ולא אפטר דכולי
שמעתא נראה לר"י דלא אפטר כדרכו

אלא בטורח גדול דהא שילשול האומנין בקופות חשיב לא אפטר והא
דאמרינן בכתובות (דף ק. ב) גבי מהו לצעול בתחלה בשבת דקאמר
לר' יהודה דאסור משום דבר שאין מתכוין אע"ג דהוי לא אפטר ולא
מיכיון וצריך לומר דהיא סוגיא כרבי ירמיה דבמה מדליקין (ב) דאסר
לר' יהודה לא אפטר ולא מיכיון אע"ג דאימותב במאי דאמר קטנים
אסורים אפילו לר"ש (אימותב) מ"מ במאי דאסר אפילו בגדולים לר'
יהודה לא אימותב: אב"י ברבי יהודה. נראה דסבר אב"י הואיל
ואפטר ולא מיכיון אסור ובלא אפטר ולא מיכיון שרי אלמא דאיסור
משום דאפטר הוא ומה שהיה בספרים צבמה מדליקין (שבת טז. ב)
ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה
אסור שיבוש הוא דכולי שמעתא שרי טפי לא אפטר מהיכא
דאפטר וגדולים היינו לא אפטר אלא גרס"י ד"ה מותר והיינו
כילשנא בתרא דהכא דבלא אפטר ולא מיכיון כ"ע ל"פ דשרי:
שאני
מינה לא חשיבין ליה כוונה אלא דאפטר ולא אפטר תליא טעמא הלכך היכא דלא אפטר אע"ג דקא מיכיון לא איכפת ליה לרבי יהודה:

כל שעה פרק שני פסחים כ.ו.

ורבא אמר לך עד כאן. לא שמעת ליה לרבי יהודה דלא אזיל בתר כוונה אלא דלא פטר ליה משום אין מתכוין בדאפשר דמתכוין אסור לדברי הכל ומשוי שאין מיכוין כמתכוין לחומרא לאסור אבל דלא חשיבא ליה כוונה דמשוי מכוין כשאין מתכוין לקולא כגון דלא אפשר בשאין מתכוין שרי ונישרי נמי רבי יהודה במתכוין דלא חשיב כוונה כלל הא לא שמעת ליה: ההיכל גובהו מאה אמה וזילו הולך למרחוק מאד ברחוב שלפני הר הבית ומתוך שרחוב גדול היה ומחויק בני אדם הרבה היה דורש שם מפני החמה שאין לך בית המדרש מחויקן: דלא אפשר. מלדורש לרבים הלכות החג: וקא מיכוין. ליהנות מלל הקודש: דלפוטו עשוי. ואין הגאון זילו נאסרה דאין זה דרך הגאון: לול ארובה שבעלייה היורדת לבית קרי לול: האומנין. כשיש בך בחומת בית קדשי הקדשים: יונו. לשון הגאון כמוזנות שמשביע עממו ממראית נוי המלאכה ונהנה: והא סבא דלא אפשר. שלא ירדו לתקן ואפילו הכי צריך לתת אותן בתיבות שלא יוכלו להסתכל אנה ואנה דילמא מיכווני ליהנות ואסור: קול. של כלי שיר שהן הקדש: ורית. הקטורת: אין בהן משום מעילה. דאורייתא הואיל ואין בהם ממש וכיון דמדאורייתא שרו כי לא אפשר כגון הכא אמאי אטרחינהו רבנן אלא מעלה בעלמא הוא: העומדים בפנים. לשמש דלא

ורבא אמר לך עד כאן לא קאמר ר' יהודה שאין מתכוין כמתכוין אלא לחומרא אבל מתכוין בשאין מתכוין לקולא לא אמר אבוי מנא אמינא לה דתניא אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שהיה יושב בצילו של היכל ודורש כל היום כולו והא הכא דלא אפשר ומיכוין ושרי ורבא אמר שאני היכל דלתוכו עשוי אמר רבא מנא אמינא לה ^א(דתניא) ^בלולין היו פתוחין בעליית בית קדשי הקדשים שבהן משלשלין את האומנים בתיבות כדי שלא יזונו עיניהם מבית קדשי הקדשים והא הכא דלא אפשר וקא מיכוין ואסור ותסברא ^אוהאמר ר' שמעון בן פוי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא קול ומראה ורית אין בהן משום מעילה אלא מעלה עשו בבית קדשי הקדשים איכא דאמרי אמר רבא מנא אמינא לה דתניא אמר ר' שמעון בן פוי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפרא קול ומראה ורית אין בהן משום מעילה מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא מאי לאו לאותן העומדין בפנים דלא אפשר וקא מיכוין ואסור לא לאותן העומדין בחוץ גופא א"ר שמעון בן פוי אמר ריב"ל משום בר קפרא קול

שאני היבב דלתוכו עשוי. פ"ה ואין הגאון זילו נאסרת שאין זה דרך הגאון וא"ת והא לא כמיב אכילה ואפילו שלא כדרך הגאון יהא אסור וי"ל דמעילה ילפינן *חטא חטא מתרומה ובתרומה כמיב אכילה* והא דאסר בפ' כל הכלאים (פ"ו מח): לישב תחת אשירה משום דאשירה ללל עשויה והיא דרך הגאון ועוד דגבי פ"ז לא כמיב אכילה ^א: ויהא הכא דלא אפשר וקמיכוין ואסור. ה"מ אבוי לאוקמא כרבי שמעון דאליבא דרבי יהודה פליגי ^א: ותסברא והאמר רבי שמעון בן פוי קול ומראה ורית אין בהן משום מעילה. פ"ה וכיון דמדאורייתא שרי כי לא אפשר אמאי אטרחינהו רבנן וקשה לר"י הא בגרידה דליכא איסורא דאורייתא ופליגי רבא ואסר בלא אפשר ומיכוין ומאי קא מוכיח אבוי לרבא וי"ל דה"פ כיון דלא אסירי אלא מדרבנן א"כ כשהוא לזורך כגון לתקן בית קדשי הקדשים סברא הוא דאפילו איסורא דרבנן ליכא ^א: מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא. מימא דבפרק החליל (סוכה ג. וסז) מניא אשה בוררת חטים לאור של בית השואבה והשמן והפתילה היו של קודש כדמתן התם ובירושלמי דייק מינה דקול ומראה ורית אין בהן משום מעילה ^א: לאותן העומדים בחוץ. ליכא איסורא אלא שלא יקרבו

Partie de Guemarra optionnelle

Les mots du jour à apprendre :

A été avalé	אִיבֵלַע
A été construit	אִיבְנִי
Je le construirai	אִיבְנִייה

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de Léa bat Myriam et pour un bonne délivrance pour Esther bat Rakheli

Etudier le Tosfot.
 Sur quelle partie le Rif semble être en désaccord ?
 Les Richonim présentés ensuite sont optionnels

רי"ף מסכת פסחים דף ו עמוד ב

איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו אביי אמר מותרת ורבא אמר אסורה אפשר וקא מכוין כולי עלמא לא פליגי דאסיר לא איפשר ולא קא מכוין כולי עלמא לא פליגי דאפשר ולא קא מכוין איכא דאמרי אפשר ולא קא מכוין היינו פלוגתא דר"ש ורבי יהודה לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור אסור לר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר מותר כי פליגי דלא אפשר וקא מכוין אביי אמר מותר ורבא אמר אסור וקיי"ל כרבא

.....
Suite optionnelle

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף כה עמוד ב

איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו כו'. כתב הרי"ט ז"ל דכל היכא דאמרינן בשמעתין אפשר ולא אפשר היינו אפשר בלא שום טורח או לא אפשר אלא בטורח, תדע דהא גורר אדם מטה וכסא אוקימנא בכלים גדולים (שבת כ"ט ב') ומשום הכי לא אפשר אלא בגרירה וההיא ודאי אפשר ע"י טורח, וכן פירש הרא"ה ז"ל. [...]

איכא דאמרי אפשר ולא מכוון וכו'. כתב הרי"ט ז"ל וקיימא לן כהאי לישנא, וכיון דכן קיימא לן כרבא, חדא דאביי ורבא הלכה כרבא, ועוד דהא כו"ע לא פליגי אליבא דרבי שמעון דאסור ופלוגתייהו דאביי ורבא אליבא דרבי יהודה ואנן הא קיי"ל כרבי שמעון דאיפסקא הלכתא כוותיה במסכת שבת פרק בתרא (קנ"ז א'), (הלכתא) [הלכך] כל שנהנה דהיינו מתכוין אסור וכל שאינו נהנה דהיינו שאינו מתכוין מותר ע"כ.

רא"ש מסכת פסחים פרק ב סימן ב

איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו. אביי אמר מותר. ורבא אמר אסור. אפשר וקמכוין. לא אפשר וקמכוין כ"ע לא פליגי דאסור לא אפשר ולא קמכוין כ"ע לא פליגי דשרי. ומיירי בדלא הוי פסיק רישיה כגון שיכול לסתום נחיריו שלא יהנה מן הריח. דפסיק רישיה הוי כמתכוין בכל איסורי דאורייתא. כי פליגי באפשר ולא מכוין ולר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור כ"ע לא פליגי דאסור ואליבא דר' שמעון פליגי וכו'. וא"ד אפשר ולא מכוין היינו פלוגתייהו דר' יהודה ור"ש כי פליגי דלא אפשר וקמכוין אביי אמר מותר. ורבא אמר אסור וקיי"ל כרבא:

רבינו חננאל מסכת פסחים דף כה עמוד ב

איתמר הנאה הבאה לו בעל כרחו כגון שהיה עובר והריח ריח בשמים של ע"ז אביי אמר מותר רבא אמר אסור. כל היכא דאפשר פי' יש דרך אחרת ואפשר לו שלא יעבור דרך שם ומתכוין לעבור שם כדי ליהנות מן הריח של ע"ז כולי עלמא לא פליגי דאפשר לו שלא יעבור שם וכשעובר שם אינו מתכוין ליהנות ועלתה זו בתיובתא דרבא אבל אי לא אפשר ומתכוין קיימא לן דאסור כרבא

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף כה עמוד ב

הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו כגון שעובר בצד עבודה זרה ומריח ריח הקטורת שמקטירין לעבודה זרה בכונת עבודה שכן היה דרכם של עובדי עבודה זרה שמקטירין לפני האליל על שם הכוכב שהאליל נעשה על כונתו אם הוא צריך על כל פנים להלך למקום שרוצה לילך אלא באותו הדרך וכן שאינו מתכוין כלל להנאת הריח מותר לכתחילה ואם אפשר לו לילך למקום שהוא רוצה לילך בדרך אחרת אלא שהוא מתכוין לילך בדרך זו כדי ליהנות מן הריח אסור ובדיעבד הרי איסור העבירה בידו היה אפשר לו לילך אלא שעבירתו אינה לכונת הבאת הריח הזו אלא דרך עברה אף זו מותרת שכל שאין מתכוין מותר כמו שפסקנו לענין שבת שגורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ אף על פי שאפשר לו בלא אותה מטה או שאפשר לו ליטלה בלא גרירה היה צריך לילך על כל פנים וא"א לו בדרך אחרת ומ"מ אף הוא מתכוין בהלוכו לקבל הנאת הריח בזו נחלקו אביי ורבא שלדעת אביי מותר ולדעת רבא אסור ופירשו בגמ' שלא נחלקו בזו לדעת ר' שמעון שבדאי לדעת ר' שמעון אסור הואיל וכונה חשובה לו להקל בשאין שם כונה כל שכן שחשובה לו להחמיר במקום שיש שם כונה ומ"מ לדעת ר' יהודה נחלקו בה שלאביי מותר הואיל ואין כונה חשובה לו להקל במקום שאינה כן אינה חשובה לו להחמיר במקום שישנה ולרבא אין חשיבות כונה נפקעת לר' יהודה אלא להחמיר אף במקום שאינה אבל לא להקל במקום

שישנה ומ"מ הלכה כר' שמעון ואין אנו צריכים לפסוק בו כרבא וכל שיש כונה לקבלת הנאה אסור בין אפשר בין לא אפשר **ומן התימה על גדולי הפוסקים שהראו עצמם כצריכים לפסוק** כרבא והלא אף אביי לא נחלק בה אלא לדעת ר' יהודה אלא שיש לומר שתפשו לשונם דרך קצרה ולא כיונו אלא להודיע לר' שמעון שאף בלא אפשר הואיל ומתכוין אסור שהכל תלוי בכונה והלכה כמותו:

Les mots du jour à apprendre :

Se sont enivrés	אִיבְּסוּם
Abrev. Si tu veux je te dirai	איבע"א - אִי בְּעִית אִימָא
Une question nous a été posée	אִיבְּעוּי אִיבְּעִיא לָן

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Léa bat Myriam et pour un bonne délivrance pour Esther bat Rakheli

Etudier comment les Ah'aronim ont défini les types de cas de force majeure concernés dans ce Din.

פני יהושע מסכת פסחים דף כה עמוד ב

שם אתמר הנאה הבאה לו לאדם וכו'. לכאורה משמע מסוגיא דשמעתין ומפירוש רש"י ותוס' לקמן גבי מעילה הוא דליכא [כ"ו ע"א], דעיקר פלוגתא דאביי ורבא היינו **באיסורי הנאה מדאורייתא** אפ"ה קאמר אביי דשרי ללישנא קמא באפשר ולא מתכוין ולישנא בתרא בלא אפשר ולא קמכוין, ולפי"ז אתי שפיר טובא מה שכתב רש"י ז"ל דהיינו כגון ריח של עכו"ם וכן כתב הר"ן ז"ל משום דפשטא דלישנא דהנאה הבאה לאדם משמע דהנאה זו באה לו מאיליו בלי שום מעשה בגופו והא לא משכחת אלא בכגון קול ומראה וריח דמייתי הש"ס בסמוך [כ"ו ע"א] וכיון דמסקינן דקול ומראה אין בהם מעילה וכ"ש דליתא בשאר איסורין א"כ תו לא משכחת להך מילתא דהנאה הבאה מאיליו אלא בריח לחוד. [...]

אלא לפי"ז לכאורה יש לתמוה טובא דאם כן מאי קאמר לא אפשר ולא מכיון כו"ע לא פליגי דשרי דהא מסקינן לעיל בשמעתין משמיה דרבי יוחנן דאסור להתרפאות בעצי אשירה ואפילו במקום סכנת נפשות ולקצת פוסקים אפילו באומר הבא לי עצים סתם אף על פי שאין מזכיר לעבודת כוכבים אסור כמו שכתב הב"י וש"ע ביו"ד (סימן קנ"ה) בשם הירושלמי דאפילו בכה"ג ימות ואל יתרפא אבל בחולה שאין בו סכנת נפשות ממש אסור אליבא דכו"ע אף על פי שאין לך לא אפשר ולא קמכוין יותר מזה. מיהו בהא מצינו למימר דכיון דנתכווין מיהו לרפואה הוה ליה כמתכוין להנאה דרפואה עצמו היינו הנאתו. אלא דאכתי יש לתמוה טובא אהא דקאמר אביי לאידך לישנא דאיכא דאמרי דבלא אפשר וקא מכיון נמי שרי וכתבו התוס' דכל לא אפשר דשמעתין **היינו ע"י טורח גדול**, והאיך אפשר לומר כן וכי היכא מצינו לחלק באיסור דאורייתא בין אפשר לבין לא אפשר אלא ע"י טורח גדול וזה דבר שאין הדעת סובלת דהא עיקר פלוגתייהו דרבי יהודה ורבי שמעון היינו לענין מלאכת שבת ויו"ט ולפי"ז וכי יעלה על דעת שום אדם לומר שיתיר רבי יהודה לעשות מלאכה בשבת או אפילו ביום טוב (דאיסור דאורייתא היכא דלא אפשר לעשות בהיתר אלא ע"י טורח גדול או משום הפסד ממון (ומיקרי) [דמיקרי] נמי לא אפשר כדמוכח בשמעתין לענין מוכרי כסות בכלאים.

מכל זה נראה לכאורה מבואר בהכרח גדול דלעולם לא שייך הך מילתא דפלוגתא דאביי ורבא אלא דומיא דהנאה הבאה מאיליו וכל הנך דשמעתין שהם בענין דלא עביד מעשה כלל בגופו אלא שההנאה באה מאיליו וכדפרישית ואביי דשרי היינו לענין שאין צריך לפרוש דהוי ליה כשב ואל תעשה ומשום הכי מתיר אביי ללישנא בתרא אליבא דרבי יהודה אפילו בלא אפשר וקמכוין והיינו נמי משום דשב ואל תעשה הוא. [...]

פני שלמה מסכת פסחים דף כה עמוד ב

גמ'. אתמר הנאה הבאה לו לאדם בע"כ, אביי אמר מותרת, ורבא אמר אסורה וכו'. צריך תלמוד, דלשון בע"כ משמע אפי' אינו רוצה שתבוא ואינו חפץ בה מ"מ בא לו בע"כ, וא"כ קשה דקאמר עלה אפשר וקא מכין כ"ע ל"פ דאסור, ופירש"י [בד"ה הכי גרסין] אפשר לו לבדול הימנה ולא בדיל אלא מתקרב, **והוא תימה, אפשר מאן דכר שמיה**, הא בע"כ קאמר, ואי הוי אפשר לבדול הימנה מה בע"כ איכא.

אמנם לפי מה ש"כ הר"ן א"ש, דהר"ן כתב ז"ל, לשון בע"כ היינו **שלא בא לכאן בשבילה אלא הריח ממילא קא אתי** ובכה"ג אפי' הוא מכין לה, בע"כ מקרי עכ"ל. ולפי"ז לשון בע"כ הו"ל כאילו אמר הנאה הבאה לו לאדם מאליו שלא ע"י מעשיו, כגון שלא מכר ולא נתן ולא צבע ולא הדליק ולא משח, אלא הנאה מעצמה קא אתיא, כגון ריח וקול, וקאי האי בע"כ על הנאה גופה ולא על הנהנה, א"כ לאו בכל הנאות קא מיירי, אלא בהנך דממילא קא אתי שהוא קול או מראה או ריח, וע"ז א"ש אפשר וקא מכין או לא אפשר וקא מכין, דהאי אפשר ולא אפשר לא שייכו כלל להאי דקאמר הכא הבאה לו בע"כ וא"ש.

אמנם לא נראה כן מדברי הרמב"ם, דבפ"י י"ד מה' מ"א ה' י"ב כתב, הנאה הבאה לו לאדם בע"כ באיסור מכל האיסורין אם נתכין אסור ואם לא נתכין מותר עכ"ל, וכיון דכתב באיסור מכל האיסורין, משמע דבכל האיסורין שייך האי דינא, ולפי דעת הר"ן לא שייך אלא בהנך דקול וריח אסור בהן וצ"ע.

ודברי הכ"מ שם לפענ"ד צ"ע גדול, דכתב ז"ל, פסק כרבא וכלישנא בתרא, אלא שרש"י מפרשה לה באיסורי הנאה כגון ריח של ע"א, ורבינו מפרש לה בכל איסורין עכ"ל. ומשמע מדבריו דהרמב"ם מפרש לה אפי' בהנך דלאו איסורי הנאה ניהו, וזה תימא, היכי משכחת לה הנאה בע"כ אי לאו דאיסורי בהנאה.

.....
Suite optionnelle

מהר"ם שיק מסכת פסחים דף כה עמוד ב

גמ' אתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו וכו' לא אפשר ולא מכין כו"ע לא פליגי דשרי וכו'. **עיין בפ"י** שהאריך בשמעתין. **והמג"ש** בשבת דף מ"א [ע"ב ד"ה אך נראה] כתב לפרש כל הסוגיא [כאן] באיסורי דרבנן ע"ש, ובכה"ג לא אפשר וקמכין ללישנא בתרא שרי לאביי, וכן לא אפשר ולא קמכין אליבא דכו"ע ע"ש, והפ"י כתב לחלק בין הנאה דאתיא ממילא ולא באה מכח מעשיו. והב' החילוקים לא ס"ל לתוס' בשמעתין [ד"ה לא אפשר] שכתבו להקשות מפ"ק דכתובות [ה', ע"ב] דהוי לא אפשר ולא קמכין, ושם לא שייך ב' החילוקים הנ"ל, וגם לתי' הפ"י אין כל הסוגיא מודה לו.

אלא נלע"ד כך, דזה פשיטא דבשביל לא אפשר דהיינו בשביל טרחא יתירא נימא דמותר אפילו איסורא דאורייתא זה לא שמענו ולא ראינו, ואדרבה לענין דאורייתא לא אפשר דהיינו שעת הדחק לא מעלה ולא מוריד להתיר דבר או חצי דבר, אבל באיסורא דרבנן שפיר מצינו בכה"ג דבמקום טרחא ופסידא לא גזרו רבנן, וא"כ יש לחלק בין לא אפשר לאפשר. אלא דכל זה אם נאמר מטעם טרחא, אבל בשמעתין לא מיירי מלא אפשר כה"ג, אלא **כעין מש"כ הפוסקים המבשל ביום טוב או בשבת לצורך חולה אי מותר להוסיף בקדרה אחת כיון שאינו מוסיף בטירחא**, עיין מזה בר"ן ריש פרק שני דביצה [דף ט ע"ב בנדפס ד"ה ומיהא] וברשב"א בחולין דף ט"ו ע"א [ד"ה המבשל], וה"נ כיון דהמעשה שהוא עושה הותר לו הותר לו בכל ענין ואין לאסור בשביל מחשבתו שמכין ליהנות, וה"נ בכל הסוגיא **איירי בכה"ג היכא דעכ"פ התירה לו התורה המעשה ואין איסור רק משום הכוונה**, וע"ז ס"ל ללישנא בתרא אליבא דר"י דס"ל בעלמא אפילו במעשה שלא מכין אסור, א"כ ס"ל דהקפידה התורה רק על המעשה ולא על המחשבה, משא"כ לר"ש חזינן דהקפידה התורה על הכוונה וגם על הכוונה בלא מעשה אסור.

אלא דנראה די"ב מיני איסורין, אחד שאסרה התורה את תכלית הכוונה, כגון מלאכת שבת דאמרינן מלאכת מחשבת אסרה התורה, ר"ל דוקא אם מתכין לאותה תכלית אסרה התורה, אבל המעשה בלתי הכוונה לא אסרה התורה, ומטעם הזה כתבו התוס' בשבת מ"א ע"ב [ד"ה מיחם] וכן בשאר דוכתין דאפילו לר"י דס"ל דבר שאינו מתכין אסור מודה בשבת דמותר מה"ת דמלאכת מחשבת אסור, רק מדרבנן אסור בשבת דבר שאינו מתכין לר"י ע"ש, וכן נ"ל בכל מקום דאסרה התורה הנאה היינו ג"כ אם מתכין. ויבואר זה עפ"י מ"ש הר"ן בפ' גיד הנשה [ל"ב א' מדפי הרי"ף] לענין בת תיהא וכן לענין כלאים, דאע"ג דקיי"ל בעלמא פסיק רישא אסור, אבל לענין הנאה כיון שאינו נהנה ואינו רוצה ליהנות אין שייך לומר פסיק רישא. ומינה נשמע לר"י לענין דבר שאינו מתכין, דכיון שאינו מתכין ליהנות איך שייך לומר דנהנה כיון שאינו מתכין, ובפרט שלענין הנאה כגון הקדש דאסרה התורה היינו לפי הנראה משום ביזוי

הקדש דחללו להנאת עצמו, וכן בע"ז ושאר איסורין בהיפך הטעם שצריך שלא יהיו נחשבים בעיניו לכלום אפילו להנאת עצמו, והוא נהנה מהם ולכך אסרה התורה, וא"כ כשאנו מתכוין לא שייך זה, ואדרבה אינו נחשב לו לכלום, ובהקדש אינו ביזוי מצוה.

עכ"פ לפי"ז כל הנאה דמי למלאכת שבת ואסור רק מדרבנן אפילו ל[ר' יהודה], א"כ א"ש דנקט כאן הנאה דדמי לשבת, ולכך ס"ל לאביי בלישנא קמא וללישנא בתרא אליבא דכו"ע בלא אפשר ולא קמכוין דשרי היינו מטעם זה כיון דלא קמכוין הוי רק איסור דרבנן בין בשבת משום מלאכת מחשבת ובין בהנאה כיון דלא מכוין לא נהנה, ולכך אם הוי לא אפשר ג"כ מהני לא אפשר במידי דרבנן להתיר לגמרי, אבל בשאר מלאכות דאסורין מן התורה אפילו אינו מתכוין לר"י, א"כ אינו מתכוין כמתכוין לגמרי, וכמו במתכוין לא מתירין לא אפשר בל"ק ה"ה באינו מתכוין לר"י בשאר מלאכות, וא"כ א"ש הא דמילה דקאמר בשבת דף קל"ג ע"א לא נצרכה אלא אליבא דר"י דהקשה הפ"י בשמעתין והמג"ש שם, ולהנ"ל א"ש, דהתם בשאר איסורין אסור לא אפשר ולא קמכוין, וזה א"ש גם לדעת התוס'. כל זה בלישנא קמא, אבל בלישנא בתרא ס"ל לא מיבעיא בלא אפשר ולא קמכוין דהוי רק לא אפשר באיסור דרבנן פשיטא דמותר אליבא דכו"ע, אלא אפילו בלא אפשר וקמכוין באיסור דאורייתא דהמלאכה שהוא עושה הוצרכה להעשות עכ"פ, וא"כ אין מחשבתו ניכרת מתוך מעשה שלו שכוונתו ליהנות ולבזות קדשי השם ולכך מותר, וכן לא ניכר לענין ע"ז שכוונתו ליהנות, ולכך למאן דס"ל דלא אזלינן בטר מחשבתו מותר.

ועפי"ז יש ליישב ג"כ הך מנא אמינא לה דקאמר אביי גם לל"ק, דגם הצל הוי דבר שאין בו ממש, א"כ אם כבר ידע אביי מהא דריב"ל דהוי רק איסור דרבנן, א"כ ראייתו לל"ק דכיון דמוכח מכאן דבאיסור דרבנן מהני לא אפשר אפילו במכוין, ה"ה בלא מכוין אפילו באיסור דאורייתא דהוי ע"י דאינו מתכוין דרבנן, ולל"ב אפילו בדאורייתא בלא אפשר שרי, וע"כ צ"ל דאביי לא אסיק הא דריב"ל דהוי רק איסור דרבנן, וס"ל אפילו בדאורייתא שרי בלא אפשר (ואוכיח) [ולא מוכח מתוך מעשיו שנהנה], וכן י"ל אליבא דרבא. [א]

שפת אמת מסכת פסחים דף כה עמוד ב

[...] אכן נראה לפמ"ש התוס' דע"כ סוגיא דהכא איירי בדלא הוי פסיק רישא א"כ נראה דגם ללישנא בתרא דעיקר פלוגתייהו בלא אפשר אף דמכוין מ"מ איירי דוקא בדלא הוי פ"ר דהיינו דיכול להיות שלא יבוא לידי איסור כלל ולכך כיון דהוי ספק איסור מתירין בדלא אפשר וממילא א"ש לעיל דהא דבכל מתרפאין חשוב שפיר פסיק רישא ולהכי אסור לכו"ע אף דלא אפשר כנ"ל, ועיקר טעם ההיתר דלא אפשר נ"ל משום דחשוב כמו שלא כדרך הנאתו כיון דאין המעשה בעבור הנאה רק דלא אפשר למנוע וממילא נהנה ולפ"ז אפשר דבמידי דאסור שלא כדרך כגון בכלאים ובב"ח גם לא אפשר אסור לכו"ע וכן י"ל בכוונת התוס' ד"ה לא שכתבו דאין לפרש טעם ההיתר משום דכלאחר יד דרבנן דלקמן משמע דגם בדאורייתא כן ע"ש ותמוה למה לא הוכיחו מהכא מדאמר סתם הנאה משמע ודאי דמיירי גם באיסור הנאה דאורייתא רק כמ"ש דס"ל דהכא י"ל דחשיב שלא כדרך והוי רק איסור דרבנן:

Le Rav Elyachiv traite de la question des caméras pendant Shabbat, s'il est possible de se laisser filmer (les caméras de l'époque n'utilisaient pas la même technologie qu'aujourd'hui)

הערות הגרי"ש אלישיב מסכת פסחים דף כה עמוד ב

איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו. יש להקשות בסוגיא זו טובא דמבואר הכא דבלא אפשר ולא מכוון מותר להנות מע"ז אליבא דר"ש ולחד לישנא אליבא דר' יהודה, וקשה שהרי אסור להתרפאות בע"ז ואף על פי שיש סכנת נפשות והרי הוי אי אפשר ולא קא מכוון. וכתב הר"ן ובפנ"י ביאר דברי הר"ן דלא שרינן הכא אלא הנאה הבאה לו לאדם ממילא כלומר כשהוא אינו הולך ולוקח את ההנאה בגופו אלא הולך לדרכו ופוגע בו ריח ע"ז, אבל אם הולך ולוקח את הע"ז אסור, ומדוייק לשון הש"ס הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו כלומר שהוא אינו עושה מעשה ליקח את ההנאה אלא בדרכו פוגע ממילא בהנאה, ושאינו מגורר אדם ספסל וכו' שעושה מעשה בפועל ומשא"כ הכא. ומכאן יש להביא ראיה לנידון השכיח במקומות רבים שיש חנויות שבפתחם מתוקנות מצלמות המופעלים אף בשבת שמצלמים את הבנ"א שעוברים ואם הוא בא לעבור שם וא"י ומכיר חנות מסויימת אלא שהוא ודאי שיש שם מבין כל החנויות מקום מסויים שמצלמים אותו שאין כאן איסור משום שהוא הולך לדרכו, ולא איכפת ליה במה שהם משתמשים בו ומצלמים אותו ללא צורך בשבילו שאין כאן מעשה דידיה ואינו מעשה איסור.

אך אין להקל תמיד על פי זה מאחר דאינו מוסכם על כל הראשונים כאן ומ"מ בצירוף יש לצרף סברא זו המבוארת כאן בפנ"י בדברי הר"ן. (ובעיקר הדבר ע"ע בשיעורים של שבת ק"ג ע"א).

Les mots du jour à apprendre :

On lui a posé la question	אִיבְעִי
Je poserai la question	אִיבְעִי
J'avais besoin	אִיבְעִי לִי

Biographies:

Pnei Shlomo - פני שלמה

Rabbi Shlomo Ganzfried est un Rav célèbre hongrois du 19ème siècle né environ en 1802 à Ungvar et décédé en 1884. Il fut Av Beit Din de sa ville la majeure partie de sa vie et a rédigé des livres Halakha importants. Son premier est le Kesset Hassofer concernant les lois de scribes ; le H'atam Sofer avait déclaré que ce livre était un passage obligatoire pour tout Sofer. Mais le plus célèbre de ses ouvrages est le Kitsour Choulh'an Aroukh qui regroupe les Halakhot de Orah' Haim essentiellement, mais aussi d'autres parties du Choulhan Aroukh. Cet ouvrage est devenu un des livres de Halakha les plus diffusés parmi les Ashkenazim (jusqu'à l'arrivée du Mishna Broura). Le « Pnei Shlomo » est un commentaire sur certaines Guemarrot. Il a écrit aussi le célèbre « Lé'h'em Vessimla » sur les Halakhot Nida, ainsi que nombreux autres ouvrages.

Pnei Yehoshoua - פני יהושע

Rabbi Yaakov Yehoushoua Falk ben Tsvi Hirsh est né en 1680 à Cracovie. Il est l'arrière-petit-fils du célèbre Maguiné Chlomo. En 1702 il survit à une tragédie qui frappe sa ville ainsi que sa mère, son épouse et sa plus jeune fille lors d'une explosion dans les entrepôts de poudre à canon. Il fut ensuite appelé à siéger en tant que Rav dans des villes comme Berlin et Metz puis à Francfort. En 1717, il prit le poste du H'acham Tsvi, à la tête de la communauté de Lemberg (Lviv) en Ukraine. Son ouvrage le Pnei Yehoshoua est un classique parmi les grands commentateurs de la Guemarra et des Richonim, dont Tosfot en particulier. Il décède en 1756 à Offenbach en Allemagne.

Liste des 63 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah	14. Brah'a sur un interdit	33 -34. Birkat Hagomel	Hanouka
2. Choméa Kéoné	15. Anigrone	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	8. Emplacement de la Hanoukia
3. Arévout	17. Birkat Haguafen	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	44. Ner Ich oubeto
4. Kavana dans le Chema	18. Natei Inchei	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	45. Ner Ich oubeto (2)
5. Position pour le Chema	19. Birkat Haréah'	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	Pourim
6. Méah Brah'ot	22. Les jus	42. Cheva Brah'ot (1)	16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
7. Amen Yetoma	23. Trima	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	Pessсах
9. Les quantités pour les Brah'ot	24. Pat Kisin (1)	46. Birkat Halevanah	20. Biour H'amets
10. Les Brah'ot de consommation	25. Pat Kisin (2)	47-49. H'azarat Hachats'	58. Bedika des miettes
11. Brah'a Chééina Tsrh'a	26. Les Apéritifs		Sefirat Haomer
12. Ikar Vétafel	27-31 Zimoun		21. Un seul grand compte
13. Méein Chaloch	32. Tefilat Haderekh		Roch Hachana
			35. Les trois Livres
Souguiot générales			Soukot
37. Bal Tossif	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama	36. Mitstaer
50. Tokh Kédé Dibour	54. Mitsvot lav lihanot nitanou	57. Zerizim makdimim lemitsvot	
51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera			
Chabbat – Meleket Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek	62. 63. Davar Chééno Mitkaven		